

తెలంగాణ జ్ఞతయోత్ర 2023

నమస్తే తెలంగాణ

అటుఇటు ఆకు పచ్చని పొలాలు మధ్యలో నల్లని డాంబరు రోడ్లు పక్కల కిలకిలలు చెరువులో చేపలు మనసు నిండుగా కనులపడుగు

91827 77222 హాట్లైన్ నెంబర్... మీ పేరు వందల మర్చిపోకండి.

అక్షరానికి ఆపద

నాడు-నేడు

చూసినారె సాహితీ సంపద

సినిసిల్ల పట్టణంలో దశాబ్దాల క్రితం ఏర్పాటు చేసిన గ్రంథాలయం ఇది. ఇక్కడ నామమాత్రంగా ఏవో కొన్ని పాఠ్యపుస్తకాలు, రెండు మూడు సాహితీ రచనలు, ఒకటిరెండు దినపత్రికలు మాత్రమే అందుబాటులో ఉండేవి. ఇక్కడి భవనం కూడా శిథిలావస్థకు చేరింది. స్టాఫ్ పెళ్లవులు సందర్భాలు అనేకం. వద్దం పడిందంటే ఆ రోజు లైబ్రరరీ సెలవే. అక్కడిదాకా వచ్చిన పఠనాభిలాషులు ఉసురుమంటూ తిరుగుముఖం పట్టేవారు. గ్రంథాలయాల అభివృద్ధి గురించి అప్పటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు కనీసం వట్టింపుకోకపోవడమే ఈ దుస్థితికి కారణం.

తెలుగు నుడికారాన్ని, సాంఘిక సాహిత్యాన్ని అమితంగా అభిమానించే వ్యక్తి రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రి అయ్యాక గ్రంథాలయాలకూ మహర్షి పట్టించి. ఉమ్మడి పాలనలో ఇరుకు గదిలో ఇమిడిన సినిసిల్ల గ్రంథాలయం తెలంగాణ రాష్ట్రానికి తలమానికంగా మారింది. పుస్తకాలయాలను దేవాలయాలగా భావించే కీసేఆర్ దీని బాగు కోసం 8.80 కోట్ల రూపాయలను మంజూరు చేశారు. ముంబై ఏఏఐఎల్ కి లైబ్రరరీ నమూనాగా దీన్ని తీర్చిదిద్దారు. సింప్లీ అనే, కాన్సెప్టు హాల్, డిజిటల్ లైబ్రరీ, వందలాది పుస్తకాలతో ఇప్పుడిది కొలుపుదీరింది. జిల్లాకు చెందిన ప్రముఖ కవి సి.నారాయణరెడ్డి పేరిట దీనికి సినారె స్మారక మందిరంగా నామకరణం చేశారు.

ద వీడర్..

శత్రువుకైనా నాయం చేసే తీర్థం..

జనం గుండెల్లో గంగుల సేవలు వదిలం.. నాలుగు 108 వాహనాల వితరణ రైతుల కోసం రెండు రైతువేదికల నిర్మాణం

రాష్ట్ర మంత్రి గంగుల కమలాకర్... కరీంనగర్ ప్రజల గుండెల్లో చెరగని ముద్ర వేసుకున్న నాయకుడు. కౌన్సిలర్, కార్యకర్త, ఎమ్మెల్యే, మంత్రిగా ఇక్కడి ప్రజలకు సేవలు అందిస్తున్నారు. ఇప్పటి వరకు రీడియం ఎదుగున నేత, మందిరం, మానవత్వం ఉన్న నేత. తన నియోజక వర్గ ప్రజలతో కాకుండా అందరినీ ఉన్న ఎవరినైనా ఆదుకునేందుకు ముందుకు వచ్చే వ్యక్తిత్వం ఆయన సొంతం. ఆయనను కరీంనగర్ ప్రజలు గుండెల్లో పెట్టుకొని చూసుకుంటున్నారు.

కరీంనగర్ ప్రజలకు, ఆఖరికి శత్రువుకైనా సహాయ చేయడంలో మంత్రి గంగుల కమలాకర్ ముందుంటారు. ప్రపంచమంతా కరోనా భయంతో పణికిపోతున్న రోజుల్లో ఆయన ప్రజల మధ్యనే ఉండి సేవలు అందించారు. గిడ్డె ఏ స్ట్రైట్ కింద కరీంనగర్ ప్రభుత్వ దవాఖానకు నాలుగు 108 వాహనాలను తన సొంత డబ్బులతో అందించారు. అందులో ఆధునాతన వైద్య పరికరాలు అమర్చారు. కరీంనగర్ కేంద్రంగా విద్యుత్ నిర్మాణాన్ని ఈ వాహనాలు ఇప్పుడు జిల్లా ప్రజలకు సేవలు అందిస్తున్నాయి. ఆపదలో ఉన్న ప్రజలను దవాఖానలకు తరలించేందుకు ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నాయి.

నాలుగో విజయం కోసం.. ఉద్యమ నేత కీసేఆర్ అడుగు జాడల్లో నడుస్తున్న మంత్రి గంగుల కమలాకర్ కరీంనగర్ నియోజకవర్గంలో ఇప్పటికే హాట్లైన్ విజయాన్ని సాధించారు. పోటీ అధిష్టానం నాలుగో సారి కూడా ఆయనకే అవకాశం కల్పించింది. తాను చేసిన అభివృద్ధి తనను గెలిపిస్తుందనే నమ్మకంతో ఉన్నారు. గంగులపై పోటీ చేయాలంటే పోపగడ్డ గుడి ముందు కట్టిన పోటీలు లెక్కనేసిన ఇటీవల కరీంనగర్ జరిగిన ప్రజా ఆశీర్వాద సభలో మంత్రి కేటీ రామారావు చేసిన వ్యాఖ్యలు నియోజకవర్గంలో చర్చకు దారితీశాయి. ఇది అక్షరాని నిజమని ప్రజలు అంటున్నారు.

రైతులంటే ఎనలేని ప్రేమ..

మంత్రి గంగుల కమలాకర్కు రైతులంటే ఎనలేని ప్రేమ. రైతు బిడ్డగా వారి సమస్యలపై స్పందించడంలో ముందుంటారు. 2009లో తాను మొదటి సారి ఎమ్మెల్యే అయినపుడు ఇక్కడ అంతట దుర్భిక్ష పరిస్థితులు ఉండేవి. సాగు నీటి కోసం రైతులు అలాగే పోయారు. కరెంట్ లేక అణకెత్తారు పడేవారు. అలాంటి సందర్భంలో ఆయన ప్రతిపక్ష ఎమ్మెల్యేగా ఉండి రైతుల పక్షాన నిలిచారు. సాగు నీటికోసం ఏకంగా శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎత్తివేసి రిజర్వాయర్ రెగ్యులేటర్ వద్ద ఇసుక బస్తాలు వేసి నీటి తరలింపును ఆర్థికం చేశారు. తన జిల్లా రైతులకు నీళ్లు ఇచ్చిన తర్వాతనే మిగతా జిల్లాల రైతులకు ఇవ్వాలని ఆ రోజుల్లోనే నిశ్చయించారు. కరెంట్ కోసం రైతులతో కలిసి ఆందోళనల్లో పాల్గొనేవారు. ఆయన ఆందోళనలో పాల్గొన్నారంటే ప్రతి రైతుకు కొండంత డ్రైర్లు వచ్చేవి. ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమంలో కూడా పాల్గొని రైతుల సమస్యలపై ఎలుగెత్తేవారు. రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత కూడా రైతుల కోసం ఆయన అపారపు పాటుపడు తున్నారు. తన అన్ని గంగుల ప్రజాకర్త మరణించగా ఆయన పేరుతో కరీంనగర్ మండలంలోని ముగ్గుంపూర్లో, కొత్తపల్లి మండలంలోని బద్దిపల్లిలో రెండు రైతు వేదికలు తన సొంత డబ్బులు రూ.44 లక్షల ఖర్చులతో నిర్మించి రైతుల పట్ల తనకున్న ప్రేమను చాటుతున్నారు. అందుకే కరీంనగర్ రైతులు ఆయనను గుండెల్లో పెట్టుకుని కాపాడుకుంటున్నారు.

కాంగ్రెస్ మారణహోమం

మొదటి పేజీ తరువాయి

దాడి చేసేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి వస్తున్న ఆరు లాఠీలను కోడల సమీపంలోని నల్లబండ దగ్గర పోలీసులు నిలిపివేశారు. మరిన్ని లాఠీలలో దుండ గులు వస్తున్నట్లు తెలుసుకున్న స్థానికులు కోడలలో గస్తీ కాశారు. వీరిపై పోలీసులు జనవరి 29న కాల్పులకు తెగబడగా ఇద్దరు మరణించారు. నలు గరు గాయపడ్డారు.

సైన్యం సున్నితమై తెలంగాణ

జనవరి 15 నుంచి మూతబడిన పాఠశాలలు ఫిబ్రవరి 17న తెరుచుకున్నాయి. బడులకు వచ్చిన విద్యార్థులు తరగతులు బహిష్కరించి ఊరేగింపు తీశారు. పలుచోట్ల పోలీసులతో తలపడ్డారు. రైళ్లు, బస్సులపై రాళ్లు రున్నాయి. ప్రభుత్వాలకి వ్యతిరేకంగా తెలంగాణ అంతటా ఆందోళనలు వెల్లువెత్తాయి. నాగారకర్నూల్ వెళ్లిన సీఎంకె దానిపాపునా నల్లబండదాని, పుకాపులు పట్టుకొని నిరసన తెలిపారు విద్యార్థులు. ఇద్దరు సమీపంలో జనవరి 29న పోలీసులతో పాల్గొన్న విద్యార్థులు ఓ పోలీసు అధికారి జుట్టుపట్టుకొని కొట్టారు. విద్యార్థులు రాళ్లు రువ్వడంతో... పోలీసులు కాల్పులు జరిపారు. ఈ ఘటనలో ముగ్గురు అనువులు బాశారు.

సికింద్రాబాద్ కాల్పులు

తెలంగాణ ఉద్యమానికి వ్యతిరేకంగా 1969 ఏప్రిల్ 4న సికింద్రాబాద్, ఆర్పి రోడ్లో కొందరు సమైక్యాంధ్ర సమావేశాలు తలపెట్టారు. దానిని నిరసిస్తూ వేలాదిమంది తెలంగాణదారులు ప్రదర్శనగా రోడ్లకట్టారు. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఆదేశాలతో పోలీసులు రంగంలోకి దిగారు. నిరసనకారులను లాఠీల విరిగేలా కొట్టారు. ఆపై కాల్పులు జరిపారు. ఈ ఘటనలో ఇండ్రోల్ కి వారబడి మరీ సాధారణ పౌరులను వితరణచేశారు. బుల్లిపల్లి వద్దం కురిపించారు. ఓ బిచ్చ గాడి కాలులోకి తూటా దూసుకుపోగా, వైద్యులు కాలును తొలగించారు. ఈ కాల్పుల్లో ప్రకాశ్ రావు, రాములు, మరొకరు చనిపోయారు. 30 మందికి పైగా గాయపడ్డారు. కాల్పులకు నిరసనగా తెలంగాణ బందీ జరిగింది. బస్సులు తగలబెట్టారు. సికింద్రాబాద్ అమరులకు నివాళులర్పించేందుకు ఏప్రిల్ 7న నిజాం కళాశాల మైదానంలో సభకు తెలంగాణ నేతలు పాల్గొన్నారు. ముఖ్యమంత్రి ఈ సమావేశానికి భయపడి అన్ని జిల్లాల్లో తెలంగాణ ప్రజా

అంతా ఢిల్లీ కుట్టే

పింఠకు పాల్గొనే వారి నుంచి ప్రజలను కాపాడేందుకే తెలంగాణ నాయకులను నిర్బంధించామని, ఢిల్లీ పెద్దల సూచనలతోనే ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నిర్ణయాలు తీసుకున్నదని ముఖ్యమంత్రి కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి ప్రకటించారు. ప్రజలు రోడ్లకట్టే అడ్డంకే పోలీసులు ఈ గొండాలు మాత్రం అడ్డంకవకుండా ఉన్నారు.

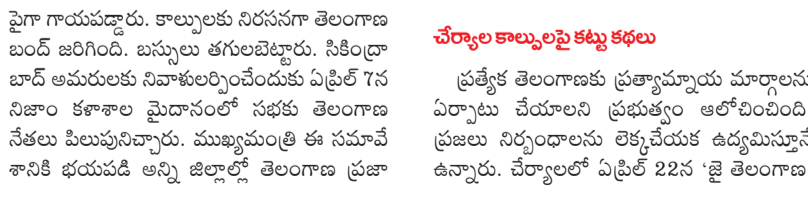
రక్త కర్ణం

జూన్ 4న వేలాది మంది తెలంగాణ ఆందోళనకారులు రోడ్లకట్టారు. ఉద్యమాన్ని అణచివేసేందుకు కాంగ్రెస్ దింపిన గొండాలు నిరసనకారులపై విరుచు కురుస్తారు. పోలీసులూ గొండాలతో మద్యతిచ్చారు. పగ లంతా సాగిన ఈ వీధి పోరాటం రాత్రి కర్నూలు ఉన్నా కొనసాగింది. ఈ ఘటనలో అనేక ఆస్తులు దహనం అయ్యాయి. పాతబస్సులూ బజార్లలో ఆందోళనకారులకు, పోలీసులకు మధ్య జరిగింది. కాల్పులు మొదల అయ్యాయి. ఆ సమయంలో వీధిలో ఆడుకుంటున్న బిడ్డను కాపాడేందుకు న్యాయవాది వెంకటేశ్వరరావు తలకు బుల్లెట్ తగిలింది. పోలీసు తూటాలు ఓ ఇంట్లో పాతాలు చదుకుంటున్న 16 ఏళ్ల బాలుడి ప్రాణాలు బలిగొన్నాయి. ఆ రోజు రాష్ట్రపతి రోడ్లో మూడుసార్లు కాల్పులు జరిగాయి. సికింద్రాబాద్ రైల్వే స్టేషన్, గాంధీ హాస్పిటల్, కామిగూడ, బోయిగూడ, లాల్ దర్వాజా, సుల్తాన్ బజార్, మలకేపేట, రైస్ బజార్ లలో కాల్పులు జరిగాయి. ఆ కాల్పుల్లో ఎనిమిది మంది మరణించారు పోలీసులు ప్రకటించారు. 40 మంది కిడ్నా ప్రాణాలు కోల్పోయిన ఉద్యమకారులు పేర్కొన్నారు. నగంలో 38 గంటల కర్నూలు ప్రకటించారు. ప్రధానమంత్రి ఇందిరాగాంధీ హుటాహుటిన హైదరాబాద్ వేరుకున్నారు. ఇరు ప్రాంతాల కాంగ్రెస్ నాయకులతో చర్చించారు.

పోలీస్ గుండెగిరి

ఇందిర చచ్చినా ఉద్యమంపై కాంగ్రెస్ వైఖరి మారలేదు. జూన్ 5న కూడా ప్రజా ఆందోళన కొనసాగింది. విద్యార్థులు పరీక్షలకు సూజులు కావచ్చని నిర్ణయం తీసుకున్నారు. కర్నూలు కిడ్నాపించారని వందల మందిని పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు. మూడు సార్లు నగంలో కాల్పులు జరిగాయి. అరెస్టయిన వారిలో ఒకరు కళ్లడిలో మరణించారు. ప్రభుత్వంకూ ఉద్యమాన్ని అణచివేసేందుకు రాంసగర్, చార్లెట్ బూట్లలోని గుడిసెలను గొండాలతో తగలబెట్టింది.

జూన్ 26న గౌలిగూడ (హైదరాబాద్), బాన్సువాడ, నిజామాబాద్ లో జరిగిన కాల్పుల్లో ఒక్కొక్కరు మరణించారు. గౌలిగూడ కాల్పుల్లో సీట్ కాలేజీ విద్యార్థి మరణించాడు. మరో విద్యార్థి గాయపడ్డాడు. జూలై 7 తెలంగాణ బందీ సందర్భంగా వరంగల్, పురానపేటలోనూ పోలీసులు కాల్పులు జరిపారు. ఈ కాల్పుల్లో మరో ఇద్దరు చనిపోయారు. ఈ రక్తస్పృహ పోరాటంలో రైతులకు అందని మరణాలన్నో చరిత్రకెక్కిన త్యాగాలన్నో ఆ చరిత్రార్థుల త్యాగాలన్నో సూక్ష్మతో మరచలేక తెలంగాణ ఉద్యమం చిగురించింది. ప్రత్యేక తెలంగాణను సాకారం చేసుకున్నది.

మహబూబ్ నగర్ లో...

ఒకే కుటుంబంలో నలుగురు బలి

‘తెలంగాణ బంది’ నిర్వహించాలని తెలంగాణ ప్రజా సమితి, విద్యార్థి కార్యకర్తల కమిటీ పిలుపు వచ్చాయి. జూన్ 9న జంట నగరాల్లో వేలాది మంది వీధుల్లోకి వచ్చారు. అడుగుడుగునా ఆందోళనకారులను పోలీసులు అడ్డుకున్నారు. ప్రజలు రాళ్లురచ్చుతూ ప్రతిదాడికి దిగారు. బస్టీలోని విల్లలు పోలీసులతో బాహుబాహి తలపెట్టారు. ఉద్యమకారుల్ని వెనుకకు గుంపేసేందుకు పోలీసులు 12 సార్లు కాల్పులు జరిపారు. ఈ కాల్పుల్లో ఆరుగురు చనిపోయారు పోలీసులు ప్రకటించారు. మరుసటి రోజు కాల్పులు జరిగాయి. తలుపులు, కిటికీల గుండా దూసుకుపోయిన తూటాలు ఇంట్లో తీగకున్న ఒకే కుటుంబానికి చెందిన నలుగురు మరణించారు.

ఫస్టాస్టిక్

కాంగ్రెస్ ప్రేమంటే అట్టుంటది..

ప్రియాంక నెహ్రూ పక్కనన్న హస్తం చోటా నేతను, మనం ఎక్కడున్నాం?... అని అడిగింది. ‘మేడం... మనం తెలంగాణలోని మాస్టర్ బ్యాండ్ లో ఉన్నాం. కరీంనగర్ జిల్లా అంటే మాజీ ప్రధాని పీవీ నరసింహారావు పుట్టిన గడ్డ. దేశంలోని బంగారాన్ని బ్రిటన్ లో తాకట్టుపెట్టి బతుకుతున్న రోజుల్లో ప్రధానిగా ఆర్థిక సంస్కరణలు తెచ్చి దేశాన్ని కాపాడిన తెలంగాణ బిడ్డ అంటూ ఇంకా చెప్పబోతుంటే... ప్రియాంక ముఖం చిట్టించుకోసి, ‘అ పేరంటే మాకు చిరాకు... ఆపవయ్యా సోదీ’

‘అ విషయం తెలుసు మేడం... కానీ ఇప్పుడు ఎన్నికలు వచ్చాయి. కరీంనగర్ లో ప్రచారం చేస్తూ ఆయన పేరు చెప్పకపోతే బాగుండు...’ అన్నాడు ఇబ్రహీం.

‘సరే... సరే... చెబుతాను. తెలంగాణ ప్రభుత్వం పీవీ లాంటి అవక మేదావని పట్టించుకోలేదు. చిన్నమాపు మాసింది. తెలంగాణ మహనీయుల మీద ఇదేనా గౌరవం అని నిలదీస్తాను.’

‘వద్దు మేడం... పీవీని మనం మరచిపోతే రాష్ట్రం ఏర్పడక తప్పక ప్రభుత్వం పీవీ జయంతిన ఆదికారికంగా నిర్వహిస్తున్నది. పీవీ కుటుంబాన్ని మనం మరచి పోతే కేసీఆర్ మాత్రం ఆయన కుమార్తెను ఎమ్మెల్సీని చేసి గౌరవించారు.’

‘మరేం చెప్పమంటావో? నిజానికీ పీవీ పేరు ఎత్తినే మా ఇంట్లో అందరికీ చిరాకు... అలాంటి వారి గురించి ఇక ఏం మట్లాడాలి?’

‘ఇదేంటి పాల ప్రకటనలో చెప్పినట్లు, మాకు పీవీ అంటే చాలా ఇష్టం. పాపంనే లేదంటే పీవీని తెలుసుకుంటాం అని చెప్పండి. ఎన్నికలు, అదీ పీవీ సొంత రాష్ట్రమైన తెలంగాణలో, మనసుకు కట్టవైనా తలవకోవాలి మేడం.’

‘నేడే ఏడవకు. ఏడే ఒక మింగిలో చెబుతాలే...’

‘కరీంనగర్ గడ్డపై నిలబడి మాట్లాడుతున్నందుకు సంతోషంతో ఒళ్లు పులకిస్తున్నది. ఈ జిల్లా బిడ్డ పీవీ నరసింహారావు అంటే మా కుటుంబానికి ఎంతో ఇష్టం... అంటూ ప్రియాంక నెహ్రూ ఉపన్యాసంపై, స్టేజీ పైన వెనుక నుంచి చిన్నగా నవ్వులు వినిపించాయి.

ఉపన్యాసం ముగిసి గెస్ట్ హౌసుకు వచ్చిన ప్రియాంక నెహ్రూ పార్టీ లీడర్లతో ‘మీరూ సాను మాట్లాడుతుంటే నన్నారు ఎందుకు?...’ అని అడిగింది.

‘పీవీ మరణించినప్పుడు మృతదహనం ఢిల్లీలో పార్టీ ఆఫీసుకు తీసుకువచ్చి లోనికి రానివ్వలేదు. గంట సేపు బయటే వేచి ఉండేలా చేశారు. అప్పటి సీఎం వైయస్ఆర్ కు ఫోన్ చేసి ఎలాగైనా వెంటనే హైదరాబాద్ తీసుకువెళ్లమని ఒత్తిడి చేశారు. అటు నుంచి అదే హైదరాబాద్ పంపించారు కూడా. ఆయన అంత్యక్రియలు ఢిల్లీలో నిర్వహించకుండా ఉండేందుకు ఆ రోజు చేసిన హడావుడి గుర్తుకు వచ్చింది.

చివరకు హైదరాబాద్ లో కూడా సక్రమంగా దహనం సన్నాహాలు జరిపలేదు. పీవీ కుటుంబ సభ్యులను పిలిచి హైదరాబాద్ తీసుకువెళ్లడం అని ఒత్తిడి చేశారు. మీరేమో పీవీ అంటే మా కుటుంబానికి ఎంతో ప్రేమ అని ఏ మాత్రం మొహమాటం లేకుండా ప్రసంగిస్తుంటే నవ్వు ఆగలేదు.’

‘చూడండి లీడర్... రాజకీయం అంటే సినిమా వాళ్ల కన్నా ఎక్కువ నడవాలి తప్పదు. నేనూ అదే చేశా’